

Aangeboden op

Niet te registreren
De ontvanger

Nr. 216
25de kamer

L

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE BRUSSEL

A.R. Nr. 08/14870/A

210/20109

Register
Nr.
09/43924

Eindvonnis - tegenspraak

Bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten - herstelmaatregel - bevoegdheid

PL

Bijlagen: dagvaarding + 4 conclusies

Hoort

07-12-2009
Nr. DOSSIER
39

IN ZAKE VAN:

*Art 84 van
de Hypotheekwet*

De GEMACHTIGDE AMBTENAAR ONROEREND ERFGOED, met
kantoor te 1210 Brussel, Koning Albert II-laan 19 bus 22,
eiser

bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Philippe Dedercq, advocaat met
kantoor te 3000 Leuven, J.P. Minckelersstraat 33;

TEGEN:

Verspreidings
V-EV

Mevrouw

wonderde te

verveester

bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Frank Van Oudenhove, advocaat
met kantoor te 9000 Geraardsbergen, Oudenaardsestraat 266.

* * *

2.

In deze zaak spreekt de rechtbank volgend vonnis uit.

De rechtbank heeft kennis genomen van de stukken van de rechtspleging, en meer in het bijzonder van :

- de dagvaarding, betekend op 14 oktober 2008 op verzoek van de gewestelijk stedenbouwkundige inspecteur;
- de conclusie en de "syntheseconclusie na zitting d.d. 23.04.2009" voor de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed;
- de besluiten en de "aanvullende en synthesebesluiten na de zitting van 23.04.2009" voor mevrouw

Op de zitting van 23 april 2009 zijn aanvullende conclusietenijnen bepaald en is de zaak uitgesteld naar de zitting van 10 september 2009. Op die zitting van 10 september 2009 zijn de advocaten van de partijen gehoord en is de zaak in voortzetting gesteld naar de zitting van 13 oktober 2009 voor de neerlegging van een bijkomend stuk. Na neerlegging van dat bijkomende stuk, is de zaak op 13 oktober 2009 in beraad genomen.

De rechtbank stelt vast dat de bepalingen van de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken zijn nageleefd.

* * *

I UITEENZETTING.

1. Mevrouw _____ is eigenaar van het onroerend goed " _____
 " dat gelegen is te _____ aan de _____ en
 gekadastreerd te _____

Bij ministerieel besluit van 12 juni 2001 (B.S. 17 oktober 2001) werd het _____ en meer bepaald het woonhuis met stalvleugel, stallingen, schuur en omgrachting wegens zijn historische waarde als monument beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten.

Op 25 januari 2007 heeft de Inspectie Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed een proces-verbaal opgesteld waarin is vastgesteld dat

- de schuur in staat van jarenlange verwaarlozing verkeert,
- door het instorten van het westelijk deel van het dak, het baksteenmetselwerk in het hoogste westelijke deel van de zuidelijke gevel weg is vanaf de westelijke gevel tot het tweede westelijke spant,
- het nog aanwezige metselwerk, in aansluiting met de muurplaat, hol en bol staat,
- er in het metselwerk in aansluiting met het maaiveld ernstig verweerde steen en uitgevallen voegwerk is,
- de beschermende afstrijklagen op het bovendakse metselwerk van de oostelijke puntgevel in slechte staat zijn,

3.

- de dakgoten verdwenen zijn of in slechte staat.
- het bovenste gedeelte van de westelijke puntgevel tot boven de ontlastingsboog van de poort is ingestort,
- de nok van het dak vanaf de westelijke puntgevel tot het tweede spant vanaf het westen verdwenen is, evenals de zuidelijke gordingen en het eerste spant vanaf het westen,
- de balken van het dak aan het verrotten zijn.
- de muurplaat op de zuidelijke muur en de dakgoot verdwenen zijn tot en met het tweede spant vanaf het westen en de dakgoot vanaf het tweede spant vanaf het westen zich in slechte toestand bevindt, meer bepaald doorhangt, lekt en verweerd is.

De gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed stelde een herstelvordering op, die werd overgemaakt aan de procureur des Konings te Brussel.

Per brief van 10 april 2008 heeft de procureur des Konings laten weten dat de zaak zonder gevolg werd geklasseerd.

2. Intussen had de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed in kort geding geëist dat mevrouw _____ zou worden veroordeeld om de nodige stabiliteitswerken aan de pand uit te voeren en de gebouwen wind- en waterdicht te maken, desnoods met voorlopige materialen.

De kortgedingrechter heeft die eis bij beschikking van 14 november 2007 afgewezen bij gebrek aan hoogdringendheid en die beslissing is bevestigd bij arrest van het hof van beroep van 27 april 2009.

3. De gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed heeft op 14 oktober 2008 mevrouw _____ gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, tweede kamer, en eiste dat volgende herstelmaatregelen zouden worden bevolen :

Fase 1 : uitvoeren van dringende werken

- uitvoeren van de nodige stabiliteitswerken
- wind- en waterdicht maken van het gebouw, desnoods met voorlopige materialen

Fase 2 : volledig herstel met respect voor de architectuurhistorische waarde:

- heropmetselen van de westelijke puntgevel, inclusief de muurverlichtingen, met hetzelfde formaat en kleur van baksteen, en te voegen met een kalkmortel
- heropmetselen van het ingestorte deel van de zuidelijke gevel, inclusief de muurverlichtingen, met hetzelfde formaat en kleur van baksteen, en te voegen met een kalkmortel
- hervoegen van de zuidelijke gevel met een kalkmortel en kaleien
- vervullen van de nok, het spant, de gordingen en de muurplaat met identieke houtsoort en volgens de oorspronkelijke constructiewijze

4.

- dichten van het dak met Boomse pannen
- voorzien van dakgoten
- bovendaks metselwerk van de puntgevels terug van afstrijklagen voorzien.

In de dagvaarding preciseert de gemachtigde ambtenaar dat in eerste instantie wordt gevraagd dat de rechtbank bij toepassing van artikel 19, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, als voorafgaande maatregelen de werken omschreven als fase 1 van de herstelvordering zou bevelen.

Die eis wordt in conclusies gehandhaafd en er wordt gevraagd dat de zaak, wat de maatregelen van fase 2 van de herstelvordering betreft, "in voortzetting" zou worden gesteld

II. BEOORDELING.

4. Verweerster werpt op dat uitsluitend de correctionele rechtbank bevoegd is om de gevorderde herstelmaatregel te bevelen en niet de burgerlijke afdeling van de rechtbank.

Daarnaast stelt verweerster dat de vordering niet ontvankelijk is omdat de dagvaarding niet is overgeschreven op het hypotheekkantoor. Die kritiek, betreffende de overschrijving van de dagvaarding, is thans achterhaald; de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed heeft inmiddels op 28 september 2009 de dagvaarding laten overschrijven op het hypotheekkantoor zoals blijkt uit het stuk dat op de terechtzitting van 13 oktober 2009 is overgelegd.

Over de grond van de zaak voert mevrouw aan dat zij niet kan worden veroordeeld tot het uitvoeren van de herstelmaatregelen, dat in ieder geval de gemachtigde ambtenaar het strafdossier betreffende de zaak eerst moet overleggen en, nog meer ondergeschikt, dat een plaatsbezoek in aanwezigheid van een gerechtsdieskundige moet worden uitgevoerd.

5. Partijen hebben het debat voor de rechtbank in deze stand van het geding beperkt tot de door de gemachtigde ambtenaar gevorderde voorlopige maatregelen, in de dagvaarding omschreven als fase 1 van de herstelvordering.

De gemachtigde ambtenaar eist dat de rechtbank die fase 1 van de herstelvordering zou bevelen als voorafgaande maatregel in de zin van artikel 19, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 19, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek luidt als volgt :

6.

De betekenis van "onverminderd" is in deze context "zonder afbreuk te doen aan". Met andere woorden beveelt de rechtbank het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand zonder afbreuk te doen aan de straf en de eventuele schadeloosstelling. Dat veronderstelt dat het een straf is uitgesproken alvorens de herstelmaatregel wordt bevolen en dat deze herstelmaatregel dus een met de strafsanctie verbonden maatregel is, erop gericht de materiële gevolgen van het misdrijf te niet te doen.

De wijze waarop de gemachtigde ambtenaar de herstellvordering instelt, namelijk bij het parket door een gewone brief, toont eveneens aan dat de strafrechter de bevoegde rechter is om de herstelmaatregel te bevelen.

7. Het decreet van 3 maart 1976 bepaalt niet dat de herstellvordering ook voor de burgerlijke rechter kan worden gebracht.

De verwijzing in de conclusies voor de gemachtigde ambtenaar naar wat geldt inzake stedenbouwmisdrijven is dan ook niet relevant, in zoverre inzake stedenbouwmisdrijven wel uitdrukkelijk in de wet is bepaald dat de herstellvordering voor de rechtbank van eerste aanleg, zetelend in burgerlijke aangelegenheden, kan worden gebracht (artikel 6.1.43 van de Vlaamse Codex Ruimtelijk Ordening, voordien artikel 151 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening).

Dat is niet het geval voor de herstellvordering inzake bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Er wordt in de conclusie voor de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed ook verwezen naar een arrest van het Hof van Cassatie van 22 januari 1960 (A.C. 1960, 468), waarin al werd aangenomen dat de burgerlijke rechtbank kennis kon nemen van de herstellvordering inzake stedenbouwmisdrijven, nog voordat de aangehaalde wettelijke bepalingen dit uitdrukkelijk bepaalden. Het Hof van Cassatie steunde die beslissing op het toen toepasselijke artikel 27, alinea 3, van de Bestuutwet van 2 december 1946 betreffende de stedenbouw, dat bepaalde dat de rechter "behoudens de straf, nog het herstel van de overtreding bevelen zal, indien dit herstel door de Minister van openbare werken of door zijn afgevaardigde gevraagd wordt, en wel in de mate waarin het gevraagd wordt". Ook de verwijzing naar die rechtspraak is niet relevant, in zoverre inzake onroerend erfgoed de vordering moet worden ingeleid door een brief aan het parket en het decreet van 3 maart 1976 geen andere vorm van inleiding van de vordering bepaalt.

8. De gemachtigde ambtenaar voert aan dat wel uit artikel 15, § 4, van het decreet van 3 maart 1976 blijkt dat hij de herstellvordering ook voor de burgerlijke rechter kan brengen.

Die wetsbepaling betreft de verplichting om de gedinginleidende akte over te schrijven op het hypotheekkantoor en luidt als volgt:

"De dagvaarding voor de correctionele rechtbank of het exploit tot inleiding van het geding is pas ontvankelijk na overschrijving op het hypotheekkantoor, bevoegd voor de plaats waar de onroerende goederen gelegen zijn."

Volgens de gemachtigde ambtenaar kunnen de woorden "*of het exploit tot inleiding van het geding*" enkel slaan op de rechtsingang voor de burgerlijke rechter, bij dagvaarding of door vrijwillige verschijning.

Dat standpunt kan niet worden aangenomen. Ook voor de correctionele rechtbank kan de zaak gebracht worden op een andere wijze dan door dagvaarding, namelijk door vrijwillige verschijning (artikel 147 Wetboek van Strafvordering) of, in geval er een gerechtelijk onderzoek werd gevoerd, door een beslissing van het onderzoeksgerecht (raadkamer of kamer van inbeschuldigingstelling). Als met "het exploit tot inleiding van het geding" elke akte wordt bedoeld waarmee de vordering voor de rechter wordt gebracht, kan dit dus evergoed slaan op het proces-verbaal van de vrijwillige verschijning voor de correctionele rechtbank of de verwijzingsbeslissing door het onderzoeksgerecht.

Hoe dan ook kan uit de verplichting, om het exploit tot inleiding van het geding te laten overschrijven op het hypotheekkantoor, niet worden afgeleid dat de burgerlijke rechter bevoegd zou zijn. Artikel 15, § 1, van het decreet van 3 maart 1976 wijst immers uitsluitend de rechter aan die ook de straf uitspreekt en bepaalt dat de herstellvordering bij brief aan het parket wordt ingeleid.

9. De gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed voert voorts aan dat hij overeenkomstig de artikelen 3 en 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering de herstellvordering voor hetzij de strafrechter, hetzij de burgerlijke rechter kan brengen.

Die aangehaalde wetbepalingen betreffen de rechtsvordering tot het herstel van de schade die door een misdrijf is veroorzaakt; die vordering, strekkende tot het herstel van schade, behoort aan hen die schade hebben geleden.

De door de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed ingestelde herstellvordering strekt ertoe in het algemeen belang, de gevolgen van het misdrijf ongedaan te maken en een einde te maken aan de toestand die door de in artikel 13 van het decreet van 3 juni 1976 omschreven misdrijven is ontstaan. In die zin heeft de herstellvordering ook een civielrechtelijk karakter en is ze een bijzondere vorm van teruggave of herstel.

De gemachtigde ambtenaar treedt in deze echter op als orgaan van het Vlaamse Gewest en is geen "door het misdrijf benadeelde persoon". Hij kan enkel in rechte treden voor die gevallen die door het decreet worden omschreven en op de wijze die in het decreet is bepaald.

In het decreet van 3 maart 1976 zijn de herstelmaatregelen zoals gezegd opgevat als een verlengde van de straf, nu zij worden uitgesproken "onverminderd" deze straf en erop gericht zijn om de gevolgen van het misdrijf op te heffen.

De herstelmaatregelen strekken niet tot het herstel van schade die de gemachtigde ambtenaar zou hebben geleden en kunnen dan ook niet op grond van de artikelen 3 en 4 van de voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering voor de burgerlijke rechter worden gebracht.

10. Tot slot voert de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed aan dat het feit dat hij zijn vordering uitsluitend voor de correctionele rechtbank kan brengen, zijn recht van toegang tot de rechter beperkt en dat aldus artikel 6.1 EVRM zou geschonden zijn.

Dat verweer kan niet worden aangenomen.

Het recht van toegang tot de rechter wordt niet beperkt doordat de ene rechter (de correctionele rechtbank) met uitsluiting van de andere (de burgerlijke rechtbank) bevoegd is om kennis te nemen van het geschil. Aangezien er wel degelijk een rechter bevoegd is om kennis te nemen van de herstellvordering van de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed, is er geen sprake van schending van artikel 6.1. EVRM.

11. Uit het bovenstaande moet worden besloten dat deze rechtbank niet bevoegd is om kennis te nemen van de vordering van de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed, strekkende tot de veroordeling van mevrouw tot het uitvoeren van herstelmaatregelen.

Deze beslissing betreft niet enkel de werken omschreven als fase 1 van de herstellvordering, die thans worden gevorderd als voorafgaande maatregel, maar strekt zich uit tot het geheel van de vordering van de afgevaardigde ambtenaar, dus ook tot de werken van fase 2. De zaak is daarmee in haar geheel beslecht, afdat er geen punten van de vordering van de gemachtigde ambtenaar meer zijn waaromtrent de zaak zou moeten worden in voorzetting gesteld of naar de rol verwezen.

12. De afgevaardigde ambtenaar is in het ongelijk gesteld en wordt verwezen in de gerechtskosten, aan de zijde van mevrouw I begroot op 1 200 euro (RPV).

**OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK,**

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,
zoals nadien gewijzigd,

Rechtsprekende in eerste aanleg, op tegenspraak ;

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de door de gemachtigde
ambtenaar onroerend erfgoed tegen mevrouw ingestelde
rechtsvordering;

Veroordeelt de gemachtigde ambtenaar onroerend erfgoed in de
gerechtskosten, aan de zijde van mevrouw begroot op 1.200
euro (RPV);

Aldus gevonnist en uitgesproken in de openbare terechtzitting van de 25ste
kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, op 12 november
2009, waar aanwezig waren en zitting namen:

de heer Bruno DE GRUYSE, rechter,
de heer Johan GYSEMANS, afgevaardigd griffier,

J. GYSEMANS

B. DE GRUYSE